

Typografické zásady psaní odborného textu

Konce řádků NESMÍ obsahovat:

- jednopísmenné přeložky (*v, k, o, u*), fakultativně jednopísmenné spojky (*a, i*)

Rozhraní řádků – na jednom řádku jako celek MUSÍ zůstat:

- ustálená spojení a zkratky (např. *a. s., s. r. o., mn. č., př. n. l.*)
- zkratky ve spojení s číselnými údaji (např. *s., str. 153; č., čís. 5; ČSN 016910*)
- zkratky s výrazem, který po nich bezprostředně následuje (např. *světlo, tzn. například...*)
- čísla a značky (*100 Kč, 10 kg, 16 h, 50 %*)
- spojení typu *C-vitamin, C vitamin; Rh-faktor, Rh faktor* apod.
- řadové číslovky psané číslicemi před substantivy (např. *17. listopad, 8. kapitola, II. patro*)
- kalendářní data (např. *21. 6. 2004, 11. 11. 2006, 16. ledna 1972*)
- zkratky rodného jména s příjmením (např. *Fr. Trávníček, M. Pravdová*)
- zkratky akademických titulů a jmen po nich následujících (např. *Ing. Janásek*)

Spojovník (krátký -)

- **Bez mezer k oběma slovům** – spojuje slova (*je-li, Frýdek-Místek, červeno-žlutý*)
- **Bez mezery za slovem** – při dělení slov na konci řádku nebo u slov, která mají pokračování v dalším výrazu (např. *dvou- a třílůžkové pokoje*)
- **S mezerou za slovem** – jako odrážka ve výčtu
- **Opakuje se při použití na zlomu řádku** (např. *česko-/polský, není-/li*)

Pomlčka (dlouhá –)

- **Odděluje se od slov mezerami z obou stran**
 - Jako pozastavení věty, místo čárky k oddělení větných částí, vsuvek apod.
- **Neodděluje se mezerami**
 - Ve významu spojky *a*, proti (*trenérská dvojice Martinec–Houdek, zápas HC Plzeň–HC Vítkovice*)
 - Časová rozmezí ve významu „od do“, „až“ (*10–13 h; oběd 12.00–12.45; vstup květen–září 9–17, říjen–duben 9–16; termín 1.–3. 7. 2006*)
- Navíc **tzv. čtverčíková** (—) pomlčka – použití většinou při sazbě básní

Mezera

- **Dělá se** (navíc k výčtu u spojovníku a pomlčky):
 - za každým interpunkčním znaménkem! – *Není to divné? Je to správně, ale mnoho lidí v tom chybuje, nemyslíte? Uvedme si několik příkladů: Vím, že nic nevím. A to musím změnit. Pomůžeš mi? Rád!*
 - mezi hodnotou a jednotkou (*3 m, 4,5 kW, 25 °C*)
 - za tečkou po řadové číslovce (*1. září, 4. článek*)
 - v datu (*21. 9. 2013 nebo 21. září 2013 / 21.9.2013*)
 - okolo vnějších závorek, nikdy uvnitř závorek – *Kočka si lehla na zápraží (kam si lehává také náš pes) a hned usnula.*
 - **POZOR:** Chybné je dělat více mezer za sebou!
- **Nedělá se** (navíc k výčtu u spojovníku a pomlčky):
 - za tečkou při číselném označování textu (*3.1.2*), u financí (*Kč 12.500*)
 - za čárkou v desetinných číslech (*150,5 m*)

- za dvojtečkou při psaní časových údajů (*12:05 h*)
- při číselném zápisu s tisíci (*2500*)
- před a za lomítkem (*130 km/h*),
- za znaménky +, -, vyznačují-li hodnotu čísla (*+15 °C*),
- při vyplňování rubrik, je-li nedostatek místa

Procenta

- údaj třicet **procent** – **s mezerou** (*30% knih, 100% bodů*)
- údaj „třicetiprocentní“ – **bez mezery** (*30% alkohol, 100% výkon*)

Zápis systému jednotek

- Povinně **dodržovat jednotný systém jednotek v celém textu** – s horními indexy v záporné hodnotě (*1 m.s⁻¹*), nebo se šikmým lomítkem (*1 m/s*)
- **POZOR:** Pokud končí věta dolním indexem, **NESMÍ** být tečka za větou v dolním indexu.

Desetinná čísla

- Pokud mají více než tři místa vlevo nebo vpravo od desetinné čárky, **člení se po třech místech a oddělují se jednou mezerou** (*15 625,8 m; 0,258 32 světelných let*)

Závorky

- **Vnořené kulaté** – podle vzoru *Bla (bla (bla) bla bla) bla*.
- **Hranaté** – pro přehlednost do kulatých závorek (*[]*)

Podrobnější informace k jazykové i typografické stránce odborných textů najdete na stránkách Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR: <http://www.ujc.cas.cz/elektronicke-slovniky-a-zdroje/internetova-jazykova-prirucka.html>

Zpracovala Mgr. Pavlína Mazáčová, Ph.D.
semestr jaro 2020